

GAZETA KORRESPONDENTA WARSZAWSKIEGO Y ZAGRANICZNEGO.

Z WARSZAWY DNIA 20. CZERWCA ROKU 1800. w PIĄTEK.

z Wiednia dnia 11. Czerwca.

Podług przybytych rapportow od G. Kray, Arcy-Xiąże *Ferdynand* na dniu 1 Czerwca w wieczor leżące na lewym brzegu, a dla komunikacyi z forpocztami na prawym brzegu bardzo ważne nieprzyjacielskie stanowisko *Brandeburg*, rozkazał atakować Generałowi *Freuel* i po małej stracie zdobył toż stanowisko, w której to okazyi pewna liczba jeńców nieprzyjacielskich zięta została, a drugi *battalion Peterswaradyński* meństwem swoim wstąpił się. Rotmistrz Hr: *Mier* tyle razy wstawiony, z pewną liczbą uzbrojonych wieśniaków wkroczył dnia 28 Maja do doliny *Kintzingen*, gdzie zająwszy wiele jeńców, nieprzyjaciela wyruszył, i odparł go aż do szanów w *Kehl*, a potem sam się znowu do *Haslach* cofnął, dla wspólnego działania z podpułkownikiem Hr: *Walmothen*, który w tamtejszej okolicy miał rozkaz czynić podobnie podiazy.

Ponieważ dla terazniejszej pozycyi nieprzyjaciela leżące na około lasy bardzo są na ręce, i z tamtąd ustawicznie rozmaite przedsiębierze obroty, a przybywające o sile jego wiadomości dotychczas były zawsze niepewne i odmiennemi przeto G. Kray postanowił na dniu 5 z częścią armij swoiey uczynić dokładne rozpoznanie tak pozycyi iak sily nieprzyjacielskiej.

Woyłka w tej mierze użyte pod komendą Generała Kray, znalazły korzyśnią porę do uderzenia na nieprzyjaciela. Nad *Rorhan* i *Ris* nieprzyjaciel został wyruszonym i aż do *Guttenheim* i *Hirvel* odpartym. Na lewym także brzegu rzeki *Jller* woyłka nasze wkroczyły aż do *Kirchberg* pod *Sinningen*, gdzie dla trudney drogi wkraczanie nie mogło dale z równą szybkością odbywać się. To dało czas Generałowi nieprzyjacielskiemu *Moreau*, iż dwie świeże dywizye za rzekę *Jller* przeprowadził, przez co F. M. L. *Baillet* zagrożony od skrzydła i od tyłu, cofnąć się musiał.

Ponieważ G. Kray nie miał zamiaru wdać się w żadne ważne przedsięwzięcia, a przez użyte rozpoznanie, dopiął zamiaru swo-

iego, przeto wkroczone kolumny swoje nad *Rorhan* i *Ris* znowu nazad do pozycyi swojej pod *Ulm* ściągnął. Strata nasza podług dostrzeżeń jego w zdarzeniach tych nie była wielka, przyrzeka przelać ją później, wraz z wyszczególnieniem zabranych jeńców nieprzyjacielskich.

Podług raportu przyślanego od Xiążęcia *Reufs* z *Reuti* pod dniem 5 Czerwca, w całej jego pozycyi nic ważnego nie zaszło. Nieprzyjaciel czynił wprawdzie powtorzone ataki na nasze forpocztę w *Immenstadt* i *Schongau*, lecz bez skutku, i zawsze jest trudzonym przez nasze podiazdowe komendy.

W *Landsbergu* nieprzyjaciel zmniejszył liczbę woyłk swoich, artylleryą swoją przeprowadził na lewy brzeg rzeki *Lech*, a jeden szwadron od huzarów *Sklawońskich* z *Inning* aż do *Graffenberg* wkroczył.

W *Voralbergu* nic podobnież ważnego nie zaszło, lecz w kraju *Gryzonow* nieprzyjaciel zajął całą okolicę *Oberland* (wyższe *Gryzony*) zwaną.

Generał *Melas* pod dniem 28. 29. i 30. Maja donosi, iż wkraczanie nieprzyjaciela z doliny *Aosta* zmierza ku *Vercelli* i *Novarra*, na który to przypadek Generał *Melas* poczynił przyzwoite przygotowania.

F. M. L. *Kaim* wstrzymał posuwanie się nieprzyjaciela, tak, iż ten tylko pod *Busiolin* i *Chianoc* wkroczył.

Na dniu 28 w wieczor regiment dragonij *Lobkowitza* pod *Chiavasso*, za zbliżeniem się liczney infanteryi nieprzyjacielskiej cofnął się za *Orca*.

Nad rzeką *Var* odparty przez przemagaicą sile nieprzyjacielską od jeziora *Tinca* G. M. *Gorupp*, odtąd z rozłożonym pod *Vutell* i *Fesubia* G. *Bellegarde* stoi w połączeniu, i został wzmocniony przez regiment *Starraja*.

z Londynu dnia 3. Czerwca.

Na dniu wczorayszym przybyły depesze do Admiralicji od Lorda *St Vincent* pod dniem 30 Maja, z doniesieniem, iż 16. okrętów od floty *Breśkiej* wypłynęło z portu przez przeyscie *Raz* zwane, lecz znowu potym nazad do portu powrocily. Lord *St Vincent* właśnie

pod ów czas z *Torbay* przed *Brest* powrócił. Przyczyna tego okrętów *francuzkich* powrotu jest, iż odkryły w bliskości flotę *Angielską*, którą oddaloną być rozumiały.

Wojska *Rosyjskie* będą powracać do krain swego na okrętach *Rosyjskich*, które już z *Shernefs* do *Portsmouth* w tym celu popłynęły. Z *Guernsey* i *Jersey* wojska te na kutrach *Angielskich* będą do *Portsmouth* przeprowadzone, gdyż większe okręty nie mogą do tych wysp przystąpić.

Hadesfield za dni 14. pierwszą w sądzie odbędzie indagacyą. Niedawno chciał dozorcę więzienia ze schodów strącić. Pokarm jego złożony jest z lekkich budynow i mleka. W tych dniach więcej jeszcze czeladzi od złotników znający dobrze *Hadesfielda* wysłuchaney było w kancelaryi Xiążęcia *Portland*. Znajdowali się oni w iedney szynkowni na dniu 15. Maja, i wołali na przechodzącego *Hadesfielda*, lecz on wypiszy tylko kieliszek wódki rzekł, iż się nie może dłużej zatrzymać, gdyż ma ważny do sprawienia interes.

Jest już rzeczą pewną, iż Rząd nasz zlecił *Sidnejowi Smith*, aby nie przyjął konwencyi, którą *Kleber* z *Turkami* zawarł, chociaż już niektóre iey artykuły zostały dopełnione. Listy agenta kompanij *Wschodnio-Indyjskiej* w *Konstantynopolu* Pana *Took* wiadomość tę potwierdzają.

Bill Unij Irlandzkiej przeszedł także w Izbie wyższej na dniu 28. znaczną większością głosow. Dała się widzieć tu owdzie w *Irlandyi* niejakie znaki buntu, a W. Kanclerz oświadczył, iż jeszcze mocna siła wojskowa dla utrzymania spokojności powszechney w tym kraju jest potrzebna.

Zamiaszt kapeluszuw do całej armij z rozkazu Xiążęcia *York* wprowadzone będą kapuzy i czapki iak w woysku *Austryackim*.

Kassyer okrętu *Wschodnio-Indyjskiego Duncan* wraz z 9 innemi podróżnemi został schwytany przy wyspie *Wight* od iednego statku ku *Francuzkiego* i do *Francyi* zaprowadzony. Miał on z sobą dosyć pieniędzy, depe-sze iednak i Listy potrafił w morze wrzucić.

Wydatki W. *Brytannij* w zeszłym roku który się na dniu 5. Stycznia 1800 skończył, podług nowo uczynionego dokładnego obrachunku wynoszą 54 millionow 566306 funtow.

Od Rządu *Batawskiego* przybył do naszych brzegow statek z banderą armistycyina, dla negocjowania o wolność łowienia śledzi. Mówią, iż Rząd nasz zezwolił już na to żądanie.

Bill względem taxy na dochody z uczynionemi poprawami przeszedł w izbie niższej na dniu 30 Maja.

Do *Falmuth* przybyło 10 kutrow przezna-

czonych na tajną wyprawę. Trzy także okręty liniowe udały się do floty kanałowej.

Z *Shernefs* wypłynęło 7 okrętow liniowych *Rosyjskich* i 1 brygantyna do *Portsmouth*.

Z *Lizbony* pod dniem 3 Maja odbieramy wiadomości następujące.— 17 wielkich statkow *Angielskich* z 7,000 ludzi widzianych było przy brzegach naszych. Sądziemy, iż wojska te na morze śródziemne są przeznaczone. Bydż może, iż zamiar wyprawy jest przeciw wyspom *Kanaryjskim* dokąd 4 fregaty *Hiszpańskie* z piałtrami przybyły. Do *Gibraltaru* jeszcze dawniey przyplnęły okręty *Angielskie* z wojskami, które tamtejszy garnizon zmienić mają.

Lękać się trzeba aby insurrekcyja w *Irlandyi* znowu nie wybuchnęła, właściwi *Irlandczykowie* są zawsze jeszcze do buntow skłonni, procz tego naywięcej się żołnierze do popełnienia bezprawiw przykładaia. Z doświadczenia mamy, iż w iednym hrabstwie, które dawniey nayspokojnieyszym było, sami żołnierze teraz mordy i podpalania wykonywają.

Niektóre kapry *Francuzkie* w *Wschodnich-Indiach* mają wielkie stery, którym za pomocą wielkich machin ruch nadaia. W czasie ci-szy morskiej mogą nadzwyczajnie szybko płynąć, i podług upodobania przypuszczać atak lub go wstrzymywac.

Niedawno zdarzył się tu osobliwszy przypadek. Żyd chodzący po ulicach dla zakupienia starych sukien, zatrzymany był od dwuch kobiet. W czasie gdy iedna z nich zabawiąa go, druga uniała z worka naładowanego, który zdjął z plecow wykraść mu koszulę, a na to miejsce wsadziła potajemnie dziecko dopiero miesiąc mające. Po odeysciu kobiet, żyd wrzuciwszy na plecy worek, przebudził uspio-ne dziecko, które wrzeszczeć zaczęło. Otworzywszy worek poznał oszukanie, a dziecko musiał oddać do szpitala podzukunftow.

Naymilszą teraz zabawą Panow i ich naśladowających w *Londynie*, jest rozsliewanie zwodzących pogłoskow, tak iak to na dniu 1 Kwietnia zwyczajem bywa. Niedawno rozgłoszono, iż Lord *Holland* wyprowadził na wyścigi swoje *Neapolitańskie* kuce. Ciekawi pobiegli na miejsce, lecz nie znaleźli iak tylko wozek, do którego kozły zaprzężone były.

z *Paryża* dnia 2. Czerwca.

Dzisiejszy *Monitor* ogłasza następujące od Armij Odwodowej wiadomości:

Wypis z listu z *Aosta* d. 26. Maja xrana.

Pierwszy Konsul jest w *Kerrex*. Żołnierze żądali przypuszczenia szturm do zamku *Barb*, który się jeszcze trzyma. G. *Lannes* zajął *Iurę*

Jutro oczekujemy pod górą *S. Gotarda* przybyłego Generała *Moncey* z 20 tysiącami ludzi. Wszystkie wniścia do *Włoch* są osadzone armatami i żołnierzami naszymi. Wysokie jest poświęcanie się naszych wojowników. Trzeba je własnemi oczyma widzieć, aby mieć doskonałe jego wyobrażenie. 24ta pułbrygada lekkiej infanteryi zrzekła się gratyfikacyi dla siebie przypadającej od 2400 frankow, mówiąc: Ten dług powinien nam być przez *Austryaków* zapłaconym.

z Iurei dnia 27. Maja w wieczor.

Ponieważ mamy w ręku naszych niższą część zamku *Bard* i mośmy przystęp do niego czyniące, przeto dla sprowadzenia naszej artyleryi do armii, musieliśmy ją przeprowadzać pod ogniem z dwóch bateriow sypanym i pod armatami na fortyfikacyach o 50 sążni odległych postawionemi. Użyliśmy do tego nocy, koła u armat słomą obwiązane były, a droga była uślana. O północy przez kilka dni żołnierze ciągnęli armaty i wozy ammunicyjne. Nieprzyjaciel rzucił dosyć granatów i wieńcow. Dla przeyscia na drugą stronę rzeki, którą główna wieża zamku *Bard* otacza i w celu, aby rzeka ta na moment nas nie wstrzymywała, Generał *Berthier* rozkazał wykuć drogę przez bardzo skalistą górę, przez którą jednak kawaleria nasza z największą trudnością przebyć mogła.

Dnia 26. Maja o świcie dnia, Szef brygady *Dufour* otrzymał zlecenie od Generała *Loison*, aby rozpoznał bramę zamku *Bard*, i aby zgruchotał znajdujące się tamże rogatki, gdy tym czasem jedna nasza pikietta miała nieprzyaciela spędzić z muru, z którego on strzelał na gościniec główny. Zamiar obrotu tego był, aby nieprzyaciela zewsząd na wzgorkach ścisnąć. Atak zupełnie się powiodł. Grenadyerowie od 58 pułbrygady bardzo się walecznie sprawili, 4 ich zginęło, a 15. ranami zostało.

Generał *Berthier* rozkazał Generałowi *Chabran*, aby zniszczył pewny gatunek pallisady, która most na wniściu zasłaniała.

Tego wieczora pierwszy Konsul przybył do *Iurei*.

Dziś zrana przednia straż armij miała bardzo okazałą rozprawę nad rzeką *Chiusela*, Generał *Lannes* otrzymał rozkaz od Generała *Berthier* do ścigania nieprzyaciela aż do *Chiavasso*. Nieprzyjaciel miał za rzeką *Chiusela* piękne pozycye. Przeszliśmy tę rzekę w ścisnionych kolumnach przez dwa łożyska rzeki z prawey i lewey strony, w których woda na 4. tylko stopy była wysoka. Liczna kawaleria nieprzyacielska czyniła już przygotowania do zaślönienia retyrady swojej infanteryi, która w zupełney była rozsypce. Pułki dragonij *Cesarza* i *Latour* uderzyły na 40tą i 22gą pułbrygady, lecz te przyiawszy je z bagnietem w ręku, znacznie poraziły. Generał *Pelati* dowodzący kawalerią nieprzyacielską poległ na placu bitwy z więcej iak 500. dragonami, pomiędzy ktoremi 12. officerow znaydowało się.

Szpiegowie zapewniają, iż Generał *Melas* na dniu wczorayszym 26. Maja przybył do *Turynu*, i bardzo się dziwił nad temi nadzwyczajnymi obrotami naszymi. Dotąd nieprzyjaciel zdawał się niepoznać zamiarow naszych.

Rozmaite dywizye armij zeszyły dziś zupełnie z gór na płaszczyznę naszą.

Podług listow prywatnych Generał *Lannes* z 12. tysiącami ludzi odparł już przednią straż Generała *Melas*, a część armij odwozowej (ta zapewne, która przez *Simplon* przeszła) w *Novara* o 6 mil od *Medyolanu* stoi. *Mafsen*a dzielnie od mieszkańców *Genui* jest wspieranym. Wszystkie sklepy są pozamykane, a ulice wystawiają widowisko obozu. *Austryakom* nie udało się opanować wzgorki *Bisagno*, zkąd *Genue* mogliby byli od lądu bombardować. *Mafsen*a ma żywności do 20 Czerwca.

Dziennik *Publiciste* podaje następujące z *Włoch* wiadomości.

Od mostu na rzece *Var* niedaleko *Nicei* dnia 25. Maja.

Wczoray od godziny 3 z rana do 7 w wie-

czor wytrzymaliśmy mocny atak, *Austryacy* chcieli zdobyć szaniec mostowy. Dwie fregaty *Angielskie* strzelały z boku do tego szaniecu, gdy tym czasem armia nieprzyjacielska rzucała granaty i bomby. Staliśmy nieporuszeni, a przygotowania nieprzyjacielskie do powtórzenia nazajutrz wielkiej kanonady, bynajmniej nas nie zastraszały. Cieszymy się, iż tak znaczne siły nieprzyjacielskie przy nas się zabawiały, gdy tym czasem mogłyby działaniom naszej armii odwodowej wiele przynieść trudności.

Z *Embrun* pod dniem 24 Maja, list prywatny donosi, iż na dniu 22 wojska nasze zdobyły reduty *Gravieres* pod *Suza* i zajęły 600 niewolników. *Suza* także i zamek *Brunette* w ręku naszych została.

Z *Antibes* pod dniem 19 Maja donoszą, iż *Austryacy* pod komendą Generała *Elsnitz* 12. do 15. tysięcy ludzi mocni na wzgórkach *Nicci* znajdują się. Nasze wojska pod rozkazami Generała *Suchet* stoją na wzgórkach wzdłuż rzeki *Var*. *Austryacy* jeszcze żadnych nie przedsięwzięli ataków przeciw zamkom *Montalban* i *Ville Franche*, gdyż im na artylerji do oblężenia zbywa. Ztąd wyprawiono znowu 3 statki do *Genui*, spodziewamy się, iż przynajmniej jeden dojdzie do tego portu. Zawczoraj przyszedł tu okręt z *Genui*. *Mafena* jest jeszcze obficie w żywność opatrzoną. Jeńcy, których zdobył zostali zaraz wymienieni i na statkach *Angielskich* wywiezieni.

Z *Chambery* pod dniem 24. Maja donoszą, iż liczba jeńców nieprzyjacielskich, których wojska nasze pod *Brunette* i *Suzą* zajęły, wynosi do 1400 ludzi. Część ich już tu przybyła. Od strony zachodniej forpoczty nasze posunęły się ku *Turynowi* aż do *Rivoli*, a od strony północnej aż do *Chiavasso*. Oba te miejsca są tylko o kilka mil od *Turynu* odległymi.

W *Dijon* pierwsze powodzenia armii odwodowej przez wystrzały z armat obchodzone były.

Sąd względem ważności zdobyczow wyznaczony wydał pierwszy swój wyrok na mocy którego okręt *Amerykański Pogou*, który od dwóch fregat naszych został zajęty, nie jest za ważną zdobycz uznanym, lecz ma być oddany wraz z całym ładunkiem, i nadgodą za poczynione szkody.

Ten tak pomyślny dla *Amerykanow* wyrok, przyspieszy koniec negocjacyom już dosyć daleko posuniętym między obu mocarstwami.

Od naszej armii *Reńskiej* nic urzędowego nie zostało ogłoszonym.

Listy jednak prywatne donoszą, iż wszystko idzie wyśmienicie. *Moreau* w uftawicznej została korespondencyi z *Bonapartem*, i obie armie wspólnie działały.

z Paryża d 5. Czerwca.

Wczoraj była zgromadzona Rada Stanu, na której obaj Konsulowie przytomni byli. Zaraz po otworzeniu sessji odebrali depeszę od pierwszego Konsula z *Lurei* przez nadzwyczajnego kurjera. *Wszystko idzie iak najlepiej*: były słowa samego *Bonaparty* podane do wiadomości z depeszy przez Konsulow.

Wkraczanie armii odwodowej do *Włoch* przez dolinę *Aosta* wielkim podziwieniem zajęło *Austryakow*, gdyż przeyscie to przez położony pod nim zamek *Bar* zupełnie zamkniętym być rozumieli. W istocie samej stanowisko to blokowane teraz przez Generała *Chabran*, staowało nie mało trudności Generałowi *Berthier*, lecz obrocił on drogę przez skaliste *Col de Lorgne* i *Cerisole*, przez które to miejsce piechota z dosyć łatwością, lecz kawalerja z wielkimi trudami przeszła, artyllerya zaś przeysć żadną miarą nie mogła, i trzeba było użyć sztuki w przeprowadzeniu onej, iak wyżej jest wymieniono. Główna siła *Austryakow* składa się z kawalerji, która w górach *Liguryjskich* użyta być nie może i do 30. tysięcy mocna obozuje na równinach *Piemontu*, nasza zaś nie tak liczna kawalerja dla złych drog nawet przebyć nie może. Lecz nasza piechota jest za to w prześcigającej liczbie, gdyż nieprzyjacielska czę-

ścią w krwawej kampanij z *Masena*, częścią przez zostawienie znacznych sił pod *Genoa* i *Nicea* bardzo jest osłabiona. Zajęcie *Nicei* przez *Austryaków* poczytujemy za szczęście, gdyż granice nasze przez nowy zaciąg 30. tysięcy Gwardyi Narodowej zupełnie są zawarowane, a korpus nieprzyacielskie od 15. tysięcy ludzi tam się zatrzymuje. Dziennik *Paryżki* twierdzi, iż *Austryacy* *Niceę* zajmujący, podług wszelkiego podobieństwa w niewolę nam się dostaną.

Obywatel *Haller* nie pojechał z *Bonapartem* do *Włoch*, lecz w *Lozannie* pozostał. *Iurea*, w której się *Bonaparte* na dniu 27. Maja znajdował, leży o 10 mil od *Turyngu*. Los tej stolicy w tym momencie zapewne już jest przez stanowiącą bitwę rozwiązany.

Był to Generał *Planta* dowódzca przedniej straży Generała *Tureau*, który *Suzę* z 2 tysiącami ludźmi zajął.

W kraju nadbrzeżnym *di Ponente* *Austryacy* i *Anglicy* niezmierne poczynili szkody.

W szanicach *Gravieres* pod *Suza* wojska nasze 600 niewolnika zajął. Zamek *la Brunette* kapitulował, po czym nieprzyjaciel sięgający aż do *Rivoli*. Do *Briançon* przybyło 1200. jeńców *Austryackich*. Zda się, iż nieprzyjacielowi żadnego spoczynku Generałowie nasi dać nie chcą, gdyż z *Embrun* żądali 300. ludzi dla wysłania ich do *Briançon* i *Queyras*.

Anglicy podług doniesień *Monitora* usiłowali niedawno wemknąć się do portu *Tulonu*, bądź dla rozpoznania jego, bądź w celu spalania tamtejszych warsztatów i arsenału. Pokazał się bowiem jeden mały statek armistyczny *Angielski*, którego wpuszczyć do portu nie chcieli, lecz za zmaganiem, aby okazał swoje zlecenie, oddał depesze do Konsula *Amerykańskiego* adresowane i matelzak należący, iakoby do jednego officera a zajęty na okręcie z *Nicei* wypłynionym. Osoba jednak, do której depesze adresowane były, nie znajdowała się w *Tulonie*, a w matelzaku były tylko, dwa parasole, dwa mankiety i inne tym podobne drobiazgi.

Monitor położył także artykuł z *Havru*, w którym blokowanie portu tego i innych w kanale znajdujących się portów, ogłasza za zgwałcenie prawa narodów, gdyż czynione jest jedynie w zamiarze szkodenia handlowi neutralnemu, i utrzymania panowania swego na morzu.

W *Rocheport* spuszczone będzie wkrótce z warsztatu okręt Rzplta *Francuzka* od 100 armat, dwa od 74 są już uzbrojone, a *Dugay Trouin* także od 74 armat teraz uzbraja.

Rada Stanu uchwaliła, aby Prefektowie mieli wartę i odbierali honory wojskowe iak Generałowie brygad. Vice-Prefekci mają także mieć straż przed domem swoim, i będą zostawać w randze szefów brygad, a sędziowie pokoju i prezydenci miast odbierać mają honory wojskowe w randze Kapitanów.

Taż Rada przyjęła wniosek Ministra wojennego, aby Minister skarbowy corocznie wypłacał sumę 182,030. franków na wsparcie wdów i dzieci obrońców oyczyzny gdy są słabymi lub chorakami.

Kommandant *Paryża*, tutejszey Gwardyi Narodowej przepisał nową organizacyą. Nie wszyscy tak iak dotąd mogą zastępować obywatelów na wartach, lecz powinni złożyć dobre za sobą świadectwo. Muszą także nosić mundur narodowy.

Nieszczęśliwy *Dolomieu* potrafił przecie do przyjaciół swoich przesłać list w następującej treści:

Zwzięcia Stanu w Mefsynie w miesiącu Pluvios.

„Siedzę tu zamknięty więcey od 8, miesięcy iako więzień Stanu, a po trzy-miesięczney niewoli iako ientec wojenny. Obchodzą się ze mną z surowością barbarzyńską, pod pozorem iż jestem Kawalerem *Maltańskim*, i ani wątpić potrzeba, iż ci którzy mię w ręku swoich mają, pragną śmierci moiej. Nie chcą mi darować moiego do zasad republikańskich przywiązania, i czynią mi ztąd zbrodnię. Mogę mieć nadzieję, iż Oyczyzna moja nie zostawi mię na pastwę nieprzyaciół moich, i że Dy-

rektoryat o losie moim uwiadomiony, będzie się za mną interesować? Mieszkam w więzieniu, do którego żadne świeże nie wchodzi powietrze i zaledwo promień światła się przebija. Jestem pozbawiony prawie wszystkich potrzeb życia, i ledwie pojąć mogę, iak życie moje dotąd się utrzymuje. Lecz nie chcę trudzić was dłużej opisaniem moich dolegliwości &c. &c.

Jeden artysta który był zginał w *Paryżu*, znalezionym został zawczoray przywiązany do drzewa pod *Wersalem*. Falszerze monety zaprowadzili go z sobą do podziemnego iednego lochu, namawiając go koniecznie aby się podjął roboty śtemplow. Gdy się ten wzbraniał od tego, odprowadzili go w wieczor z zawiązanemi oczyma na gościniec, i przywiązali do drzewa.

Obywatel *Magallon* rodem z *Indygowzachodnich*, przez długi czas iako Konsul w *Alexandryi* zostający, pojechał w charakterze kommissarza handlowego do *Elbląga*.

W *Nantes* na dniu 25 Maja przez przypadek wysadzonym został na powietrze magazyn prochowy 6250 funtow prochu mający. Liczba zabitych z tego zdarzenia ludzi wynosi do sta.

Prefekt Departamentu *de la Meurthe* zalecił każdemu okręgowi podać Imiona Obywatelów na polu sławy poległych, lub którzy ważne Oyczyźnie oddali usługi, a to końcem ażeby pómienione Imiona zostały zapisane na kolumnie która w *Nantes* wystawioną będzie.

Czytamy w iednym Dzienniku wychodzącym w *Bordeaux*, iż pewny officer marynarki chcąc pojechać do *Paryża* dla podania pewney prozby Ministrowi, a nie mając sposobu odprawienia tey podróży wraz z swoją familią w powozie, przyporządził sobie małą szalupę i przyprawiwszy trzy maszty, wypłynął z *Tulonu*, przebył morze aż do uścia kanału *Langwedockiego*, a idąc kanałem *Garonny* przybył do *Bordeaux*. Jego zamiar jest ciągnąć daley swą podróż *Oceanem*; podług iednych ma płynąć aż do *Nantes* ażeby iść w górę rzeki *Loiry*, podług zaś innych, dostać

się do *Havre* ażeby płynąć pod wodę *Sekwany*, na ten czas przybie przed dom Ministrow *Paryża* niewychodząc z swoiego statku w którym płynie z swoją żoną, dziećmi, dwoma maytkami i żywnościami.

Na sessyi Trybunatu dnia 22. Prezydent doniósł o czterech wnioskach nie należących do dziennego porządku, złożonych w kancelaryi przez Obywatelów *Sedillez*, *Ganilh*, *Huguet*, *Isnard*. Te wnioski odesłane będą do kommissyi Inspektorów. *Ganilh* popierając swoy wniosek, rzekł: Nasza troskliwość i nieprzerwane prace w czasie niebytności Ciała Prawodawczego powinny być obrocone na szukanie wszystkich sposobow zdolnych zagruntować bezpieczeństwo osobistej wolności. Bez używania tey wolności wszystko jest niepewnym i wszystko w towarzystwach Ludzkich zwodniczym; a tak od dzieięciu lat podbicia naszej polityczney wolności ieszcze iey Lud nie zakosztował, i zaledwie iey wyobrażenie znayduie się pomiędzy niektórymi porządku towarzyskiego Przyjaciółami. Do was Trybunowie należy wydrzeć ią tey obojętności i zapomnieniu w iakie ią nieszczęścia rewolucyjne wtrąciły. Mowiłem o sądowniczey władzy, albo raczey o tey odnodze władzy która urządza wszystkie inne, która nad nami przewodzi i daie im swoie decyzye za prawidło wyrokow. Ta władza jest to Trybunał kassacyjny. Ten Trybunał jest urządzającym, lecz iakże jest sam urządzony? Ktoż nas zabezpieczy, iż prawo będzie zawsze iego skazowką. Wszystkie inne władze są dozierrane. Rząd dostrzegany jest przez Trybunał. Samże tylko Trybunał kassacyjny ma być od wszelkiego dozoru i nagany wolnym? Zgromadzenie konstytucyjne któremu winni jesteśmy ustawę tego Trybunału, które tworząc go umiało ocenić iego własność i skutki, które czuło niepodobieństwo podciągnięcia go pod wasze władze bez podania podziału władz na niebezpieczeństwo, to Zgromadzenie konstytucyjne mądrze postanowiło, podając go pod sąd publiczny opinij. Prawo 27 Listopada 1790 nakazało, ażeby każdy wyrok

kassacyiny, był drukowanym; drugie obowiązało Trybunał kassacyiny ażeby corocznie przed kratki Zgromadzenia Ciała Prawodawczego przyśłał deputacyą z opisaniem wydanych w tym roku spraw i Dekretów, oraz z przytoczeniem prawa jakie do nich były zastosowane. Nakoniec *Ganilh* żąda ażeby Trybunał oświadczył swoje życzenie, iżby wszystkie wyroki kassacyi w urzędowym Dzienniku były ogłoszonemi, i rozsyłanemi do rozmaitych wydziałów władzy Prawodawczej i sądowniczej.

z *Bruxelli* dnia 5. Maja.

Generał *Vandamme* przybył tu zawczoraj dla objęcia najwyższej komendy nad wojskami w *Niderlandach* zostającemi. Uda się on do *Ostendy*, dla obejrzenia granic *Flandryjskich* i posłowności ich w jak najlepszym stanie obrony, gdyż mamy powody do wierzenia, iż *Anglicy* chcą przedsięwziąć wylądowanie w *Niderlandach*, dla zrobienia mocney dywersyi; co dowodzi znaczna liczba ich okrętów wojennych z wojskami, które się w tych dniach znacznie przed *Blankenbergiem* i *Ostendą* pomnożyły. Na wzgórkach piaszczystych liczne baterye założone być mają. *G.G. Carteaux* i *Bonnard* będą dowodzić pod Generałem *Vandamme*. Dywizya Generała *Carteaux*, która powyżej *Leodjum* i *Mastrychtu* stoi, ma być do 10 tysięcy ludzi pomnożona, po czym stanie obozem pomiędzy *Alost* i *Bruxellą*, aby była w gotowości podług potrzeby jakiej okoliczności wymagać będą. Między *Nieuport* i *Dunkierką* oboz równie ma być założonym.

Blisko 4 tysięcy konfrypcyjnych poszło przez *Luxemburg* do armij Generała *Moreau*.

Przejeżdżał tedy w tych dniach kurjer *Francuzki* na powrót z *Berlina* do *Paryża*.

z *Hagi* dnia 7. Czerwca.

Profesor Matematyki w *Amsterdamie* *van Swinden* został wybrany do Dyrektoryatu.

Generał *Augereau* wyjechał dziś do *Herzogenbusch* gdzie główną kwaterę swoją założy. Kommissaryat jednak i powszechna administracya armij *Francuzkiej* pozostanie w *Hadze*. Generał *Augereau* będzie odprawiać musztrę nad znajdującemi się w obozie pod *Eindhoven* 6000 ludzi.

Do *Flissingi* z *Dunkierki* przyszła wiadomość, iż *Anglicy* postanowili wszystkie porty naszej Rzpltey blokować, nie wpuszczając

nawet okrętów neutralnych. Dowiadujemy się, iż rozmaite okręty *Amerykańskie* które chciały z cukrem i kawą do *Texel* wpływać, zostały cofnięte od *Anglików*.

z *Frankfurtu* d. 3. Czerwca.

Francuzi którzy ostatniey soboty pomknęli się ku naszemu miastu, odeszli nazad do *Moguncyi* po kilku tak z strony ich jako i wojska *Austryackiego* wystrzałach.

W *Gunzburg* postanowiono Kommissyą podobną do tej jaka się w *Ulm* znajduje dla otwierania idących z *Włoch* Listów.

Nasi politycy rozmaicie sądzą o planie iaki w tym momencie uskutecznią Generał *Moreau*. Przedziera on się aż do rzeki *Lech* zostawiając *Ulm* po lewej stronie i w tyle siebie, niepokazując żadney niespokojności względem armij *Austryackiej* licznie pomiędzy *Ulm* i *Gunzburg* zebraney. Ci którzy mniemają, iż przez ten obrot nie lękać się byż napadniętym z tyłu, przypisują mu zamiar przejęcia do *Włoch* przez *Trydent* i *Weronę*. Inni prosto utrzymują, iż *Moreau* opanuje tylko *Bawaryą*, i że na ten czas pokoy zostanie zawarty.

z *Berny* dnia 24. Maja.

Dnia 21 Deputowani od Ciała Prawodawczego odprawili konferencyą z kommissyą Wykonawczą w obecności Ministra *Francuzkiego* Obywatela *Reinhard* który ze strony swiego Rządu złożył następującą notę: „Minister pełnomocny Rzpltey *Francuzkiej* w *Helwecyi* oświadcza, iż w czasie gdy najważniejsze wojenne zdarzenia mają stanowić pokoy Europy, uwaga Rządu *Francuzkiego* musi koniecznie zwracać się na to wszystko, co tylko może mieć jakikolwiek wpływ na obroty wojenne; iż ta zasada wypływa z nieodbitey potrzeby utrzymania (cokolwiekby to kosztować miało) wewnętrzney spokojności *Helwetów*, których granice są teraz teatrem wojny, i zapewnienia się ażeby wszystkie ich władze statecznie się przykładały do iak największego w wspólney sprawie pożytku. Z tego powodu pierwszy Konsul Rzpltey *Francuzkiej* pragnie ażeby *Szwajcarya* aż do końca terażniejszey kampanij zостаła w spokojności, i ażeby od niej oddalono wszystkie polityczne burze. Pierwszy Konsul uwiadomiony o rozmaitych propozycjach które niedawno w wielkiej Radzie wniesiono, a które równie zdawały mu się byż dla spokojności *Helwetów* niebezpiecznemi, iak pokazują się byż przeszkodą dla obrotów wojennych, pragnie ażeby Reprezentan-

ci *Helweckiego* Ludu zamiast wdawania się w spory, przykładali się przez połączenie swych chęci, i przez roztropne postępowanie, do otrzymania wraz z *Francuzami* pokoiu. W przypadku gdyby nie można wprowadzić upragnionej jednności pomiędzy nawiązsze Rzpłtey *Helweckiey* władze, samby proponował ażeby z powodu terażniejszych okoliczności, obiedwie Rady namysliły się zawiesić swoje prace aż do końca kampanij, to jest do tego czasu w którym ustaną wszystkie powody, wkładające teraz na Rząd *Francuzki* obowiązek, nie być obojętnym na to co się dzieje na łonie Rad Prawodawczych *Helwecey*.

(podpisano) *Reinhard*.

Ta Nota była przyczyną niejakich sporów w czasie ostatnich sefjow gdzie jedni radzili zawiesić Rady, drudzy byli temu przeciwni. Lecz spodziewamy się, iż ten środek będzie nakoniec przyietym.

z *Norkoping* d. 31. Maja.

Na dniu wczorajszym Sejm nasz który dotąd z wielką spokojnością i zgodą odbywał się, wziął na siebie wcale inną postać. Zaszła bowiem bardzo burzliwa sefja w stanie szlacheckim. Wiadomo iż stan ten przyjął większością 62. kresk cały plan skarbowy przez tajny wydział podany. Lecz wczoraj gdy o przyjęciu tym miało wiadomości inne trzy stany, wrzucono zapytanie, czyli w wspomnianym planie uczyniona jest wzmianka o tym, iż zezwolony wprzód na opłacenie zagranicznych i krajowych długów fundusz, musi być znowu na nowo zezwolonym. Zdania w tej mierze były podzielone. Odwoływano się do zdania Marszałka, który utrzymywał, iż podatek zezwolony na opłacenie wspomnianych długów z planu tego wyiętym być powinien. Marszałek powtórzył, iż sądzi, uregulowanie tego zezwolenia zostawić do dalszych stanów szlacheckiego rozważ, a tym czasem gdy główna rzecz większością głosów już przeszła, należy dać o tym wiadomość przez deputację innym trzem stanom.

Gdy się zatrudniano wyborem Deputacyi, powstała wielka wrzawa. Część izby utrzymywała, iż tak nazwany podatek zezwolony, powinien być wyiętym z planu, inni mieli, iż należy do tego planu, ponieważ składa część użytych środków, i już jest potwierdzonym. Pierwsi chcieli wstrzymać Deputacyę, drudzy zaś seym wyflaniem nalegali. Gdy nakoniec Deputacya za danym rozkazem od Marszałka z izby odeszła, powstało pomiędzy opozycją tak wielkie poruszenie, iż część seym rzuciła się do stołu, dla zapisania protestacyi przeciw takowemu krokowi. Inna część złożyła swoje szlacheństwo, a trzecia nakoniec

oświadczyła, iż do dalszych czynności seymowych należeć i zasiadać w zgromadzeniu szlachty nie chce. Marszałek zakończył cały ten spor odłożeniem sefji. Król pochwalił Marszałkowi ten postępek, a spokojność po złożeniu urzędów przez wiele osób, zdaje się być przywroconą. Za ich przykładem poszło 9. członków wydziału tajnego, którzy prosili Króla o uwolnienie siebie od dalszej pracy. Za przełożeniem jednak Królewskim zatrzymali swoje obowiązki, prócz G.M. Hrabiego *Schwerin* i Profesora *Schulzenheim*, którzy dla słabości zdrowia uwolnionemi od obowiązków zostali.

Zawczoraj Królowa po długiej słabości swojej pokazała się publiczności w oknie z synem swoim na ręku.

z *Konstantynopola* dnia 15. Maja.

Wiadomość o wszczętej na nowo w *Egipcie* wojnie bardzo nie miła na tutejszych kupcach sprawiła wrażenie, gdyż wielu z nich poczyniło rozmaite spekulacye do *Egiptu*, który jest właściwie spiżarnią *Turcyi*, a z którym od 18. miesięcy wszelki handel był przerwanym. Wiemy teraz, iż ciągła blokada portu *Alexandryjskiego* była jedyną przyczyną, dla której Generał *Kleber* znowu wziął się do oręża. Udał się on w tej mierze najprzód do W. Wezyra, któremu jednak *Sidney Smith* oświadczył, iż w ostatnich swoich depeszach odebrał rozkazy pod największą odpowiedzialnością swoją, do trzymania w najsurowszej blokadzie port *Alexandryjski* i niewypuszczania żadnego *Francuza* z *Egiptu*. Poczem *Kleber* uderzył na W. Wezyra, a *Francuzi* są znowu w posiadłości stolicy *Egiptu* *Kairu*.

Okrety nasadowane do *Kairu* i *Alexandryi* znowu są wyprożnione, a te które były najętemi do przewiezienia *Francuzów* z *Egiptu* otrzymały za zawód małą nadgodę.

Od floty Kapitana *Baszy*, która na dniu 28 Kwietnia ztąd do *Egiptu* popłynęła, pozostało jeszcze 8 okrętów, które także wkrótce wyiść pod żagle mają. Wojska, które na te okręty wsiadły, w czasie swojej w *Konstantynopolu* bytności wielkich się bezprawio dopuściły.

Z *Egiptu* przybyło tu kilku deputowanych, pomiędzy innemi bywszy Podkarbi w *Kairze* *Celebi Effendi*, dla uczynienia przełożeń, iż nie należało odpłynięciu *Francuzów* z *Egiptu* żadnych kłasek przeszkod. Z tego powodu zwołany był Dywan, na którym sam Sultán znajdował się. Rzecz ta jednak z strony *Anglij* nieprzełamanych zdaje się doznawać trudności.